

ทัศนะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ต่อโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย

นางสาวอัจฉริยา คงสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1620-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 22001943

VIEWPOINT OF STATE ACADEMIC LIBRARY ADMINISTRATORS
TOWARDS THE THAI LIBRARY INTEGRATED SYSTEM (ThaiLIS)

Miss Atchariya Kongsom

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Library and Information Science

Department of Library Science

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1620-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทัศนะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ต่อโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย

โดย

นางสาวอัจฉริยา คงสม

สาขาวิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา ไพ ปรรมสมิทธิ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณพิมล กุลบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา ไพ ปรรมสมิทธิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินดารัตน์ เบอรพันธ์)

อัจฉริยา คงสม : ทักษะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่อโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย. (VIEWPOINT OF STATE ACADEMIC LIBRARY ADMINISTRATORS TOWARDS THE THAI LIBRARY INTEGRATED SYSTEM (ThaiLIS)) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิภา ไพ เปรมสมิทธิ์, 155 หน้า. ISBN 974-53-1620-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่อการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และกิจกรรมความร่วมมือของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย และแนวทางการจัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารห้องสมุด ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นสมาชิกของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 25 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเห็นด้วยในระดับมากกับโครงสร้างเครือข่ายแบบรวมศูนย์ การบริหารโดยคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากห้องสมุดที่เป็นสมาชิก และเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับกิจกรรมการบริการฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกันและจัดส่งเอกสารระหว่างห้องสมุดด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับแนวทางการจัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเห็นด้วยในระดับมากกว่าโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยควรเป็นโครงการอิสระภายใต้การกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4480236422 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEYWORD : LIBRARY NETWORK / THAI LIBRARY INTEGRATED SYSTEM (ThaiLIS)

ATCHARIYA KONGSOM : VIEWPOINT OF STATE ACADEMIC LIBRARY ADMINISTRATORS TOWARDS THE THAI LIBRARY INTEGRATED SYSTEM (ThaiLIS). THESIS ADVISOR : ASST. PROF.PIMRUMPAI PREMSMIT, D.A. 155 pp. ISBN 974-53-1620-2

The objectives of this research were to study 1) the viewpoint of state academic library administrators towards Thai Library Integrated System (ThaiLIS), in terms of, management, technology infrastructure, cooperative activities and 2) the management guidelines for the success of Thai Library Integrated System (ThaiLIS). This study was a survey research in which interviews were used to collect data from 25 administrators from state academic libraries which were members of Thai Library Integrated System (ThaiLIS).

The research results indicate that state academic library administrators agree with centralized network structure, and management by a board comprising representatives from member libraries at high level, and reference database and electronics interlibrary loan service at highest level. For the success management guidelines, state academic library administrators agree that the Thai Library Integrated System (ThaiLIS) should be an independent project under the jurisdiction of Ministry of University Affairs (The Commission on higher Education) at high level.

Department Library Science

Field of Study Library and Information Science

Academic year 2004

Student's signature

Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์นี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณพิมล กุลบุญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์รี พัฒนกิจจำรูญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์จินดารัตน์ เบอรพันธุ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอบคุณและขอบใจเพื่อน ๆ MLIS'44 ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้กันเสมอมา “ทะเลคราม เกาะเต่า หมอกขาวริมปาย สายลมหนาวอินทนนท์” จะอยู่ในความทรงจำตลอดไป ขอขอบคุณ พี่ ๆ และเพื่อน ๆ ชาว มวล. ยา พี่หรรษา จิม ไร และพี่เป่าที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้านแม้ไม่ได้ร่วมงานกันแล้ว ขอขอบคุณพี่โสภิต แก้วกล้า พี่สาวผู้คอยเติมกำลังใจในยามท้อแท้ และขอขอบคุณผู้ประพันธ์เพลง “ฤดูที่แตกต่าง” และ “เธอผู้ไม่แพ้” ที่ทำให้เข้าใจว่า “หากไม่รู้จักเจ็บปวด ก็คงไม่ถึงถึงความสุขใจ”

วิทยานิพนธ์นี้จะสำเร็จไม่ได้หากขาดบุคคลสำคัญผู้ให้การสนับสนุนในทุกด้านคือ คุณอายุวัฒน์ คงสม พี่ชายผู้ไม่เคยเป็นอย่างอื่นนอกจากพี่ชายที่แสนดีของน้อง “You are the wind beneath my wings” และคุณแม่ละออ คงสม ผู้เข้าใจและยอมรับในทุกการตัดสินใจของลูก

สุดท้ายหากวิทยานิพนธ์นี้จะมีประโยชน์อยู่บ้าง ผู้วิจัยขออุทิศผลแห่งความดีนั้นให้แก่คุณพ่อเอื้อง คงสม และคุณอารียา คงสม บิดาและพี่สาวผู้ล่วงลับ แม้พ่อจะไม่ได้เห็นด้วยตา แต่ลูกเชื่อว่าพ่อรับรู้ความเป็นไปของลูกเสมอ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 ปรัชศน์วรรณกรรม	
เครือข่ายห้องสมุด	
ความหมายของเครือข่ายห้องสมุด	9
ประเภทของเครือข่าย.....	11
การจัดการเครือข่ายห้องสมุด	
โครงสร้างของเครือข่าย.....	13
การวางแผน.....	16
การบริหารงาน.....	18
งบประมาณ.....	20
เทคโนโลยีของเครือข่าย	
เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์	21
เทคโนโลยีโทรคมนาคม.....	23
กิจกรรมของเครือข่ายห้องสมุด.....	23
องค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย	25

บทที่	
2	ปริทัศน์วรรณกรรม (ต่อ)
	เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย
	ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา..... 26
	ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค 27
	โครงการพัฒนาระบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง 29
	โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย 31
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 41
3	วิธีดำเนินการวิจัย 47
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
	ตอนที่ 1 ทักษะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่อโครงการพัฒนา
	เครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยในด้านการจัดการ โครงสร้างพื้นฐาน
	ทางเทคโนโลยีและกิจกรรมความร่วมมือของเครือข่าย
	การจัดการ 56
	โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี 65
	กิจกรรมความร่วมมือ..... 70
	ตอนที่ 2 ทักษะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเกี่ยวกับแนวทางการ
	จัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทยให้ประสบ
	ความสำเร็จ
	ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบ
	ห้องสมุดในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ..... 97
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 99
	รายการอ้างอิง 128
	ภาคผนวก 134
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 155

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	48
2 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่สัมภาระณ	52
3 รูปแบบเครือข่ายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	56
4 โครงสร้างเครือข่ายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	57
5 ประเภทของแผนของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	58
6 ผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	59
7 ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	60
8 การบริหารงานของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	60
9 สถานภาพของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	61
10 บุคลากรระดับบริหารของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	62
11 บุคลากรระดับปฏิบัติงานของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	62
12 วิธีติดต่อสื่อสารระหว่างห้องสมุดในเครือข่ายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	63
13 งบประมาณของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	64
14 สถานที่ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	64
15 ผู้กำหนดคุณลักษณะในการจัดหาฮาร์ดแวร์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	65
16 ผู้ดำเนินการจัดหาฮาร์ดแวร์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	66
17 คุณลักษณะฮาร์ดแวร์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	68
18 ซอฟต์แวร์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	69
19 การเชื่อมโยงเครือข่ายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	69
20 กิจกรรมความร่วมมือของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	70
26 แนวทางด้านรูปแบบเครือข่ายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	72
27 แนวทางด้านโครงสร้างเครือข่ายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	73
28 แนวทางด้านประเภทของแผนของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	74

29	แนวทางด้านผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบ ห้องสมุดในประเทศไทย.....	76
30	แนวทางด้านผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบ ห้องสมุดในประเทศไทย.....	77
31	แนวทางด้านการบริหารงานของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	78
32	แนวทางด้านสภาพภาพของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย.....	79
33	แนวทางด้านบุคลากรระดับบริหารของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	80
34	แนวทางด้านบุคลากรระดับปฏิบัติงานของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุด ในประเทศไทย	81
35	แนวทางด้านวิธีติดต่อสื่อสารในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างห้องสมุดใน เครือข่ายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	82
36	แนวทางด้านงบประมาณของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย...	83
37	แนวทางด้านสถานที่ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย.....	85
38	แนวทางด้านผู้กำหนดคุณลักษณะในการจัดหาฮาร์ดแวร์ของโครงการพัฒนา เครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	86
39	แนวทางด้านผู้ดำเนินการจัดหาฮาร์ดแวร์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบ ห้องสมุดในประเทศไทย	87
40	แนวทางด้านคุณลักษณะฮาร์ดแวร์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดใน ประเทศไทย	88
41	แนวทางด้านซอฟต์แวร์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย...	89
42	แนวทางด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดใน ประเทศไทย	90
43	แนวทางด้านกิจกรรมเกี่ยวกับฐานข้อมูลของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุด ในประเทศไทย	91
44	แนวทางด้านกิจกรรมการจัดหาของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	92
45	แนวทางด้านกิจกรรมการจัดหมู่และทำรายการของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบ ห้องสมุดในประเทศไทย	93

46	แนวทางด้านกิจกรรมการยืมระหว่างห้องสมุดของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย.....	94
47	แนวทางด้านกิจกรรมบริการอ้างอิงของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย	95
48	แนวทางด้านกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับเครือข่าย / การพัฒนานุคลากรของโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย.....	96

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 โครงสร้างเครือข่ายโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) 36

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย